

Wat gaat er veranderen in de Wet werk en bijstand?

Per 1 januari 2012 is de Wet werk en bijstand (WWB) veranderd. Er gelden nieuwe regels voor mensen die een bijstandsuitkering aanvragen én voor mensen die al een bijstandsuitkering hebben.

Wat verandert er precies? Dat kun je hier lezen.

Wat is er nieuw in 2012?

Dit zijn de wijzigingen in de Wet werk en bijstand:

1. De Wet investeren in jongeren (WIJ) wordt afgeschaft.
2. Jongeren die bijstand aanvragen moeten eerst vier weken op zoek naar werk.
3. Nieuw is de gezinsuitkering. Wie horen er bij het gezin?
4. Er komt een inkomenstoets voor het hele gezin.
5. Het hele gezin krijgt één gezamenlijke bijstandsuitkering.
6. De gemeente kan een tegenprestatie voor de bijstand vragen.
7. Mensen zonder sollicitatieplicht mogen korter naar het buitenland.
8. Er komt een landelijke inkomensgrens voor enkele regelingen voor minima.
9. Er komen strengere eisen voor vrijstelling van de sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders.
10. Er komt een nieuwe regeling voor vrijlating van inkomsten voor alleenstaande ouders.

1. Wat gebeurt er met de WIJ?

De WIJ, de Wet investeren in jongeren, wordt per 1 januari 2012 afgeschaft. Bent u jonger dan 27 jaar en heeft u een werkleeraanbod en ook een uitkering voor jongeren? Of alleen een uitkering? Dan gaat u per 1 januari 2012 over naar de bijstand (WWB).

Wat gebeurt er met uw werkleeraanbod?

Heeft u een uitkering voor jongeren en een werkleeraanbod dat doorloopt in 2012? Dan mag u dat werkleeraanbod (zoals een werkstage of opleiding) afmaken. Uw werkleeraanbod stopt niet omdat de WIJ wordt afgeschaft. Het is in 2012 een re-integratievoorziening voor de WWB.

Wat gebeurt er met de uitkering voor jongeren?

Heeft u een (aanvullende) uitkering voor jongeren? Ook deze loopt door in 2012. U krijgt alleen geen uitkering meer op grond van de WIJ, maar op grond van de WWB. Hierover krijgt u een brief van de gemeente.

Het hangt wel van uw woonsituatie af of u in 2012 dezelfde uitkering houdt. Vanaf 2012 gelden er namelijk nieuwe regels voor 'gezin'. En er komt een huishoudinkomenstoets; inkomsten van alle gezinsleden tellen mee voor de bijstandsuitkering. Ook kijkt de gemeente in 2012 of u niet te veel vermogen heeft.

2. Wat is een zoekperiode voor jongeren?

Jongeren van 18 tot 27 jaar vallen in 2012 onder de Wet werk en bijstand en kunnen recht hebben op een bijstandsuitkering. De Wet investeren in jongeren (WIJ) wordt namelijk per 1 januari 2012 afgeschaft.

Bent u jonger dan 27 jaar en wilt u in 2012 een bijstandsuitkering aanvragen? Dan moet u eerst vier weken actief naar werk zoeken. In die periode mag u nog geen bijstandsuitkering aanvragen. Vanaf 1 juli 2012 moet u ook bekijken of u nog onderwijs kunt volgen, of uw oude opleiding kunt afmaken.

Wanneer start de zoekperiode?

De zoekperiode van vier weken gaat in op de dag dat u zich bij UWV WERKbedrijf meldt.

Wat moet u tijdens de zoekperiode doen?

U moet naar werk zoeken en werk dat u wordt aangeboden moet u aannemen. En vanaf 1 juli 2012 moet u kijken of er nog mogelijkheden voor u zijn om onderwijs te volgen of af te maken. Dit onderwijs moet door de overheid zijn gefinancierd. Lukt het niet om werk te vinden en is een opleiding niet mogelijk? En heeft u hiervan bewijsstukken, zoals sollicitatiebrieven, afwijzingen daarop en verklaringen van opleidingsinstituten? Dan mag u na deze vier weken een aanvraag voor een bijstandsuitkering indienen. De gemeente beoordeelt of u voldoende uw best heeft gedaan en of u nog onderwijs kunt volgen. Heeft u voldoende uw best gedaan, is onderwijs volgen niet mogelijk en krijgt u een uitkering toegekend? Dan gaat de uitkering in vanaf de eerste dag van de zoekperiode, tenzij het recht pas later ingaat. Als u niet voldoende uw best heeft gedaan of helemaal niet, dan verlaagt de gemeente uw uitkering of krijgt u helemaal geen uitkering.

Wat gebeurt er na de zoekperiode?

Zodra de gemeente u een bijstandsuitkering toekent, maakt de gemeente samen met u een plan van aanpak. Hierin staat:

- hoe u uw kansen op betaald werk kunt vergroten, bijvoorbeeld met een cursus of een werkstage;
- wat de gemeente daarbij van u eist en verwacht, en;
- hoe de gemeente u daarbij gaat helpen.

Bij de toekenningsbrief van de bijstandsuitkering krijgt u ook dit plan van aanpak toegestuurd. U moet zo snel mogelijk beginnen met de activiteiten die in uw plan van aanpak staan.

Heeft u een WW-uitkering?

Heeft u voordat u bijstand aanvraagt een WW-uitkering? Vraag de bijstandsuitkering dan aan vier weken voordat uw WW-uitkering eindigt. De laatste vier weken van de WW-periode gelden dan als zoekperiode voor de bijstand. U moet in die periode ook actief op zoek naar werk en vanaf 1 juli 2012 ook naar een opleiding. De bijstandsuitkering gaat in dit geval niet in vanaf de eerste dag van de zoekperiode, omdat u dan nog recht heeft op een WW-uitkering.

3. Wie hoort er in 2012 bij het gezin?

Nieuw in 2012 in de WWB is het begrip 'gezin'. Een gezin bent u als u samen met uw partner, kinderen en/of (een van) uw ouders in één huis woont. Het maakt niet uit hoe oud uw kinderen zijn. En het maakt ook niet uit met hoeveel kinderen of ouders u in uw huis woont. Een gezin kan maar één gezinsuitkering krijgen.

Met wie kunt u een gezin vormen?

U kunt een gezin vormen met:

- uw partner;
- uw kind(eren), minderjarig of meerderjarig;
- de meerderjarige partner(s) van uw meerderjarige kind(eren).
- uw vader en/of moeder.

U moet samen de bijstandsuitkering aanvragen. Inkomsten van alle gezinsleden tellen mee voor de bijstandsuitkering.

Wie krijgt een uitkering voor een gezin?

Als gezin vraagt u vanaf 2012 een bijstandsuitkering voor een gezin aan: een gezinsuitkering. Behalve als gezin kunt u ook recht hebben op een gezinsuitkering als u met iemand een gezamenlijke huishouding voert. U voert een gezamenlijke huishouding als u met een ander in dezelfde woning woont en voor elkaar zorgt. U kunt met uw broer, zus, grootmoeder, neef of een vriend of vriendin een gezamenlijke huishouding voeren. Een voorwaarde is dat u met maar één ander volwassen persoon samenleeft. Als er een derde volwassen persoon in uw huis woont en dat is niet uw kind of een van uw ouders, dan krijgt die persoon – als dat nodig is – een aparte bijstandsuitkering, tenzij die persoon uw kind of uw vader of moeder is.

Wie tellen niet mee als gezinslid?

Voor de bijstand hoeven sommige familieleden in 2012 niet als gezinslid te worden meegerekend. Hun inkomsten tellen dan ook niet mee voor de gezinsuitkering. Het gaat om:

- een gezinslid dat zorgbehoevend is;
- een thuiswonend kind van 18 jaar of ouder dat onderwijs volgt dat door de overheid is gefinancierd, of studiefinanciering (WSF) of een tegemoetkoming scholieren (WTOS) krijgt of kan krijgen. En dat in totaal minder dan € 1.059,49 per maand aan inkomsten heeft.
- een thuiswonend voormalig pleegkind van 18 jaar of ouder.
- huisgenoten die bij u een kamer of etage huren of waarmee u in een studentenhuis woont.

Heeft u in 2011 als gezin al meer bijstandsuitkeringen?

Heeft u op 31 december 2011 als gezin al twee of meer bijstandsuitkeringen? Dan blijft u tot 1 juli 2012 uw uitkeringen houden zoals die zijn. Als er tussen 1 januari en 1 juli 2012 iets verandert aan uw situatie, bekijkt de gemeente volgens het oude recht op bijstand of en hoe uw uitkering(en) moet(en) worden aangepast. Per 1 juli 2012 worden de uitkeringen – als dat nodig is – aangepast aan de nieuwe gezinsregels.

4. Wat is de huishoudinkomenstoets?

Nieuw in 2012 is de huishoudinkomenstoets. Die houdt in dat de inkomsten van alle gezinsleden met wie u de bijstand aanvraagt, meetellen voor de bijstandsuitkering. In 2012 krijgt u één bijstandsuitkering voor alle personen met wie u een gezin vormt of een gezamenlijke huishouding voert. U moet als gezin samen de bijstandsuitkering aanvragen. Als gezinsleden al andere inkomsten hebben, worden die van de gezinsuitkering afgetrokken. Het gaat dan bijvoorbeeld om inkomsten uit:

- betaald werk;
- AOW en een eventueel aanvullend pensioen;
- een WW-uitkering;
- een WAO- of WIA-uitkering

Welke inkomsten tellen niet mee?

Sommige inkomsten tellen niet mee voor de huishoudinkomenstoets. Dat zijn:

- voor gezinsleden van 27 jaar of ouder: 25% van de inkomsten uit een betaalde (deeltijd)baan. Voor deze vrijlating geldt een maximum van € 192,- per maand en een maximumperiode van zes maanden. De gemeente bepaalt of u hiervoor in aanmerking komt;
- voor alleenstaande ouders van van 27 jaar of ouder met kinderen jonger dan twaalf jaar: 12,5% van de inkomsten uit een betaalde (deeltijd)baan. Hierbij geldt een maximum van € 120,- per maand voor een periode van ten hoogste 30 maanden. De gemeente bepaalt of u hiervoor in aanmerking komt;
- inkomsten van kinderen tot 16 jaar;
- inkomsten van kinderen van 16 en 17 jaar tot maximaal € 827,- per maand per kind;
- inkomsten van thuiswonende kinderen van 18 jaar of ouder die onderwijs volgen dat door de overheid is gefinancierd, of die studiefinanciering of een tegemoetkoming scholieren (WTOS) krijgen of kunnen krijgen. Deze inkomsten tellen niet mee als het totaal van deze inkomsten (ook uit een baantje) niet hoger is dan € 1.059,49 per maand. Heeft uw studerende kind meer

inkomsten? Dan tellen de inkomsten boven dit bedrag mee voor de gezinsuitkering;

- inkomsten uit een Wajonguitkering. Deze uitkering telt alleen niet mee als in het gezin of bij een alleenstaande ouder ook een of meer meerderjarige kinderen wonen;
- een bedrag van € 18,80 per maand voor een oudedagsvoorziening voor mensen van 65 jaar of ouder.

Deze inkomsten mag u als gezin dus houden naast de bijstandsuitkering.

Heeft u al een gezinsuitkering?

Heeft u op 31 december 2011 als gezin al een of meer bijstandsuitkeringen? U blijft tot 1 juli 2012 uw uitkering(en) behouden zoals die is/zijn. Per 1 juli 2012 wordt uw uitkering - als dat nodig is aangepast aan de nieuwe gezinsregels en de huishoudinkomenstoets.

5. Is er in 2012 per gezin maar één bijstandsuitkering mogelijk?

In principe krijgen alle gezinsleden vanaf 2012 samen één gezinsuitkering. De hoogte van deze uitkering is maximaal 100% van het nettominimumloon. Vanaf 1 januari 2012 is dat € 1.336.42 per maand. Maar soms is het mogelijk om een persoon niet tot het gezin te laten rekenen. Dat kan bij een ouder, kind, broer of zus die verzorgd moet worden. Deze persoon kan dan op verzoek een eigen bijstandsuitkering krijgen.

Wanneer hoort een zorgbehoevende familielid niet bij het gezin?

Voor zorgbehoevende ouders of kinderen gelden vanaf 2012 nieuwe regels. Het gezinslid dat zorg nodig heeft en op verzoek niet als gezinslid wil worden meegerekend, moet:

- een geldige indicatie hebben voor tien uur of meer zorg uit de AWBZ per week. Het moet dan gaan om een indicatie van het CIZ voor persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding, verblijf of voortgezet verblijf. Een indicatie voor de Wmo geldt niet.
 - géén persoonsgebonden budget (PGB) voor deze zorg ontvangen. De zorg mag ook niet (helemaal) worden vergoed door de verzekeraar; en
 - voor ten minste tien uur per week worden verzorgd door een van de ouders of een van de kinderen. Daarnaast mag het familielid ook worden verzorgd door een professionele zorgverlener, bijvoorbeeld door de wijkverpleging of door een verzorgingshuis.
- De gemeente bepaalt of uw familielid voldoet aan deze voorwaarden en in aanmerking komt voor een eigen bijstandsuitkering.

Heeft u in 2011 al een bijstandsuitkering en verzorgt u een hulpbehoevende huisgenoot?

U blijft tot 1 juli 2012 uw uitkering(en) behouden zoals die is/zijn. Per 1 juli 2012 wordt uw uitkering - als dat nodig is - aangepast aan de nieuwe gezinsregels, de huishoudtoets en de nieuwe regels voor zorgbehoevende gezinsleden.

6. Wat is een tegenprestatie?

Vanaf 2012 kan de gemeente een tegenprestatie verlangen van mensen die een bijstandsuitkering, een IOAW-of een IOAZ-uitkering ontvangen. Die tegenprestatie bestaat uit onbetaalde werkzaamheden die nuttig zijn voor de samenleving. Welk soort werkzaamheden het precies zijn, dat mag de gemeente zelf bepalen. Maar er gelden wel een aantal voorwaarden voor de tegenprestatie:

- Het zijn werkzaamheden voor een paar uur per dag of per week.
- Het zijn werkzaamheden voor enkele weken of maanden, dus niet voor lange tijd.

- Het mag geen werk zijn waarvoor u eigenlijk betaald moet worden. Het mag dus geen ‘gewone baan’ zijn.
- Het hoeven geen werkzaamheden te zijn waarmee u uw kansen op betaald werk vergroot.
- Maar de werkzaamheden mogen uw kansen op betaald werk ook niet in de weg zitten.
- En het moet werk zijn dat u in staat bent om te doen. Dus geen werk dat u vanwege uw gezondheid of om een andere reden niet kunt of mag doen.

De gemeente kan van u een tegenprestatie verlangen en moet deze voor u invullen.

Moet u ook blijven zoeken naar werk?

Ja, in de tijd dat u een tegenprestatie doet, moet u blijven solliciteren en naar werk zoeken. Heeft u al een deeltijdbaan? Dan moet u daarnaast toch een tegenprestatie doen, als de gemeente hier om vraagt.

Moet u ook een tegenprestatie doen als u mantelzorg verleent?

Ja, de gemeente mag ook een tegenprestatie van u verlangen als u mantelzorg verleent aan een huisgenoot. De gemeente moet er wel zeker van zijn dat u in staat bent om de tegenprestatie te combineren met deze zorgtaken.

7. Hoe lang mag u in 2012 met een bijstandsuitkering in het buitenland verblijven?

Heeft u een bijstandsuitkering en bent u jonger dan 65 jaar? Dan mag u in 2012 maximaal vier weken per jaar naar het buitenland. Het maakt niet uit of dit voor een vakantie is of voor iets anders. Het maakt ook niet uit of u van de gemeente wel of niet op zoek hoeft naar werk. Bent u 65 jaar of ouder en heeft u een aanvullende inkomensvoorziening (AIO)? Dan mag u dertien weken per jaar naar het buitenland.

Bent u op 1 januari 2012 in het buitenland?

Mag u in 2011 langer dan vier weken naar het buitenland en bent u op 1 januari in het buitenland? Dan gelden voor u de rechten uit 2011 tot het moment dat u weer thuis bent. Maar uw oude rechten gelden uiterlijk tot 1 april 2012 als u recht had op 13 weken vakantie, en uiterlijk tot 1 juli 2012 als u recht had op 26 weken vakantie. Op het moment dat u weer thuis bent, gelden de nieuwe vakantierechten. Bent u dan in 2012 al meer dan vier (of 13 of 26) weken weggeweest? Dan mag u heel 2012 niet meer naar het buitenland.

8. Wat gebeurt er met de regelingen voor mensen met een minimuminkomen?

Veel gemeenten hebben voor mensen met een laag inkomen speciale regelingen. Zoals een kortingspas voor sport en cultuur of kwijtschelding van gemeentebelastingen. Ook bijzondere bijstand, de langdurigheidstoelage en de collectieve aanvullende zorgverzekering van de gemeente horen bij deze regelingen. De gemeente bepaalt tot 2012 zelf welke inkomensgrens er geldt voor deze regelingen.

Voor een aantal van de regelingen voor mensen met een laag inkomen mag de gemeente vanaf 2012 niet meer helemaal zelf bepalen hoe hoog de inkomensgrens is. Die wordt maximaal 110% van de bijstandsnorm. Hoger mag niet, lager wel. Dat betekent dat alleen

mensen met een inkomen tot 110% van het bijstandsbedrag dat voor hen geldt, aan deze regelingen kunnen meedoen of hier recht op hebben.

Voor welke regelingen geldt in 2012 de inkomensgrens van 110%?

Deze inkomensgrens van 110% geldt voor:

- de langdurigheidstoeslag;
- bijzondere bijstand aan speciale groepen. Dit is de categoriale bijzondere bijstand aan:
 - o mensen met een chronische ziekte of beperking;
 - o mensen van 65 jaar en ouder;
 - o mensen met schoolgaande kinderen;
- de collectieve aanvullende zorgverzekering van gemeenten, met daarbij een bijdrage in de premiekosten;
- de stadspas; en
- verschillende voorzieningen op sociaal en cultureel gebied.

De inkomensgrens van 110% van de bijstandsnorm geldt niet voor de individuele bijzondere bijstand. Dat is de bijzondere bijstand die u kunt aanvragen als u extra kosten maakt vanwege bijzondere omstandigheden. Voor deze bijzondere bijstand mag iedere gemeente ook in 2012 een eigen inkomensgrens vaststellen.

Doet u in 2011 al mee aan een of meer van deze regelingen?

Heeft u op 31 december 2011 recht op een van de hierboven genoemde regelingen? Dan blijft u er onder de oude voorwaarden nog enkele maanden recht op houden.

- Heeft u een bijstandsuitkering? Dan blijft u recht houden tot 1 juli 2012. Daarna kunt u nog recht hebben als u met de nieuwe huishoudinkomenstoets een inkomen heeft tot 110% van de inkomensgrens.
- Heeft u geen bijstandsuitkering, maar op 31 december 2011 wel een inkomen dat lager is dan de inkomensgrens in uw gemeente? Dan houdt u recht tot 1 april 2012. Vanaf die datum geldt ook voor u de inkomensgrens van 110%.
- Is uw inkomen hoger dan 110% van de voor u geldende bijstandsnorm? Dan heeft u geen recht meer op (een of meer van) deze regelingen.

9. Moeten alleenstaande ouders met jonge kinderen altijd solliciteren?

Alleenstaande ouder met jonge kinderen en een bijstandsuitkering (of een IOAW-of IOAZ-uitkering), hoeven niet altijd naar werk te zoeken. U kunt een ontheffing van de sollicitatieplicht vragen. U hoeft dan tijdelijk niet te solliciteren en geen werk aan te nemen. U bent wel verplicht een opleiding of cursus te volgen of stage te lopen. Dit is om uw kansen op werk te vergroten. De periode dat u niet naar werk hoeft te zoeken is in 2011 nog maximaal zes jaar. Ook in 2012 is het mogelijk om als alleenstaande ouder ontheffing te krijgen voor de sollicitatieplicht. Maar hiervoor gelden wel strengere regels dan in 2011.

Wanneer kunt u ontheffing krijgen van de sollicitatieplicht?

U moet de gemeente zelf om de ontheffing vragen. Om deze te kunnen krijgen moet u wel een aantal voorwaarden voldoen:

- U bent alleenstaande ouder.
- U bent 27 jaar of ouder.
- Uw jongste kind is jonger dan vijf jaar.
- U heeft de volledige zorg voor dit kind.

De periode dat u niet naar werk hoeft te zoeken is vanaf 2012 maximaal vijf jaar.

Plan van aanpak

Het is de bedoeling dat u deze periode gebruikt om uw kansen op werk te vergroten. Daarom zal de gemeente samen met u een plan van aanpak maken. Hierin staat onder andere wat u gaat doen, bijvoorbeeld welke opleiding of welke werkstage. Na ieder half jaar bekijkt de gemeente of het goed gaat met de opleiding of de stage. Als het niet goed gaat, kan het plan van aanpak worden aangepast en gaat u iets anders doen.

Heeft u op 31 december 2011 een ontheffing van de sollicitatieplicht?

U houdt tot 1 juli 2012 uw oude recht op zes jaar ontheffing. Daarna geldt ook voor u een maximumperiode van vijf jaar. Ook als u uw zes jaar nog niet heeft volgemaakt. Dus: houdt uw periode van zes jaar op tussen 1 januari en 1 juli 2012? Dan mag u de volledige zes jaar volmaken. Heeft u op 1 juli 2012 al langer dan vijf jaar recht op ontheffing, maar korter dan zes jaar? Dan houdt uw ontheffing per 1 juli 2012 op. U moet dan weer solliciteren en aangeboden werk aannemen.

10. Mag u inkomsten uit betaald werk houden?

Als u naast uw bijstandsuitkering een betaalde baan heeft en u bent 27 jaar of ouder, dan kan de gemeente een deel van uw inkomsten vrijlaten. U mag dan zes maanden tot 25% van uw inkomsten houden, bovenop de bijstandsuitkering. Hiervoor geldt wel een maximumbedrag van € 192,- per maand. Dit blijft ook zo in 2012. Maar er komt ook een nieuwe regeling voor alleenstaande ouders met jonge kinderen.

Wat is de nieuwe regeling voor alleenstaande ouders?

Heeft u als alleenstaande ouder naast uw bijstandsuitkering ook een deeltijdbaan? Dan mag u voor een periode van maximaal 30 maanden achter elkaar 12,5% van uw inkomsten houden. Het maximumbedrag dat u per maand mag houden is € 120,-.

Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- U bent alleenstaande ouder.
- U bent 27 jaar of ouder.
- Uw jongste kind is jonger dan twaalf jaar.
- U heeft de volledige zorg voor dit kind.
- Het werk dat u doet moet de kans op een baan waarbij u geen bijstandsuitkering meer nodig heeft vergroten.
- U heeft al zes maanden maximaal 25% van uw inkomsten mogen houden, tot een bedrag van maximaal € 192,- per maand.

Wat gebeurt er met de vrijlating van de heffingskortingen van de Belastingdienst?

Alleenstaande ouders met kinderen jonger dan vijf jaar en met inkomsten uit werk, mogen tot 2012 twee heffingskortingen van de Belastingdienst houden bovenop hun bijstandsuitkering. Dit zijn de vermeerdering van de alleenstaandeouderkorting en de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Deze worden niet ingehouden op de bijstandsuitkering. Maar vanaf 2012 worden deze kortingen wél op de uitkering ingehouden. De nieuwe inkomstenvrijlating voor alleenstaande ouders komt voor deze regeling in de plaats.

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.